

Vurdering av kvalitet og framdrift i doktorgradsprosjekt.

Retningslinjer for phd-programmene ved Det humanistiske fakultet

Studieplanene for de to phd-programmene ved HUM-fak (phd i utdanningsvitenskap og phd i Lesevitenskap) innfører pr 1. august 2011 obligatoriske aktiviteter for å vurdere prosjektenes kvalitet og framdrift.

1. Oppstart av avhandlingsprosjektet. Kvalitetssikring av prosjektbeskrivelse ved opptak til ph.d.-program og/eller innen tre måneder etter tiltredelse i stilling + obligatorisk deltakelse på introduksjonskurs (se studieplan).
2. Kvalitetsvurdering av forskningsprosessen, 50 % - og 90 %- seminar (midtveis- og sluttseminar).

I dette notatet redegjøres det for pkt. 1 og 2, og for prosedyrer knyttet til gjennomføring.

Bakgrunn

Formålet med rutiner for vurdering av kvalitet og framdrift i doktorgradsprosjekt er å støtte så vel kandidatens arbeid med avhandlingen som institusjonens kvalitetssikring av forskningsprosessen og doktorgradsutdanningen. Arbeidet med avhandlingen er hovedkomponenten i doktorgradsutdanningen, og gjennom dette arbeidet skal kandidatene utvikle en kritisk og analytisk tilnærming til og vokse inn i rollen som forsker og ressursperson i det kunnskapsfelt de arbeider innenfor. Vurdering av avhandlingsprosjekt ved oppstart og i seminarer underveis, er derfor et sentralt innslag i forskerutdanningen.

Innenfor forskersamfunnet er seminarer den etablerte formen for kvalifiserte samtaler om vitenskapelige spørsmål og 50 % og 90 % seminarer skrives inn i denne tradisjonen. Seminarer legges fortrinnsvis til fakultetets doktorgradsseminarer fredag formiddag og de ledes av en seminarleder, som utpekes av forskerutdanningen. Normalt er det veileder som leder 50% og 90 % seminarer. Disse seminarer utgjør en viktig arena for sosialisering til vitenskapssamfunnet, til dets diskurser, vilkår og rammer, og de bidrar til en metaforståelse av hvordan samtaler om vitenskapelig kunnskap gjennomføres.

Vurdering av prosjektbeskrivelse ved søknad om opptak på ph.d.- program

I forbindelse med saksbehandling av søknad om opptak på ett av fakultetets ph.d.-programmer, sendes prosjektbeskrivelsen til en prosjekt-ekstern leser for vurdering. Omfanget på en prosjektbeskrivelse er normalt 8-15 sider.

Den prosjekt-eksterne leseren er en (intern) fagperson med god kompetanse på minst ett av prosjektets sentrale områder (fagfeltet som sådan, den metodiske eller teoretiske tilnærmingen). En søker å unngå å benytte doktorgradsutvalgets egne medlemmer og aktuelle veiledere. Vurderingen av prosjektbeskrivelsen skal omtale prosjektets gjennomførbarhet og forskningsdesign (forskningsspørsmål, bruk av teori og metode), og den skal gi en helhetlig vurdering av prosjektbeskrivelsens sterke og svake sider. Rapporten skal konkludere med leserens anbefaling om opptak til det aktuelle ph.d.-programmet eller ei.

Den eksterne leserens vurdering sendes til kandidaten sammen med vedtak om opptak. Kandidater kan tas opp på programmet under forutsetning av at revidert prosjektplan leveres innen 3 måneder. I den reviderte prosjektplanen skal kandidaten redegjøre kort for, samt begrunne, de endringene som er gjort på bakgrunn av rapporten fra den prosjekt-eksterne leseren. I tillegg skal det foreligge en bekreftelse på at veileder har vært involvert i og har godkjent den reviderte prosjektplanen.

Formålet med denne prosessen er å kvalitetssikre oppstarten og legge forholdene best mulig til rette for at kandidaten skal få et uhildet blikk på prosjektet og komme godt i gang på "rett" spor så tidlig som mulig.

Kvalitetsvurdering av forskningsprosessen, 50 % seminar.

Som normalordning gjennomføres 50 % seminar i det fjerde semesteret (jf. et 6 semester normalløp), samtidig må tidspunkt for seminaret tilpasses det enkelte avhandlingsprosjekt.

Seminaret har en formativ funksjon, dvs. at det skal være en støtte for arbeidet med avhandlingen. I forkant av seminaret utpekes en kvalifisert kommentator. De tekstutkastene som presenteres og vurderes på dette seminaret bør være relativt omfattende og minst inneholde utkast til avhandlingens innledende deler samt en påbegynt analyse. Kandidaten innleder seminaret med å gi en kort sammenfatning og situasjonsbeskrivelse av avhandlingsprosjektet. Gjennom konstruktive synspunkter på hvordan prosjektet kan videreutvikles, bidrar kommentatoren til å synliggjøre prosjektets teoretiske og praktiske relevans. Samtidig vurderes og diskuteres eventuelle svakheter ved prosjektet og mulige strategier for å styrke kvaliteten.

I kandidatens arbeidsprosess er det av stor betydning å få en offentlig diskusjon om prosjektet mens det ennå er anledning til å korrigere og utvikle tematikk, analyser og argumentasjon. Forslag til hvordan arbeidet kan utvikles og styrkes ytterligere følges opp i veiledningen.

Kvalitetsvurdering av forskningsprosessen, 90 % seminar.

90 % seminar gjennomføres i begynnelsen av det siste semesteret, når avhandlingsteksten foreligger som en første gjennomskrivning av manuskriptet. Både hovedveileder og medveileder skal ha lest og godkjent at manuskriptet presenteres for et 90 % seminar. Teksten skal foreligge senest tre uker før seminaret. Seminaret gjennomføres i en modifisert disputasform med en kommentator som har erfaring fra vurdering av doktorgradsarbeid. Seminaret innledes med at kandidaten gir en kort presentasjon av arbeidet før kommentator diskuterer det framlagte manus med kandidaten.

Formålet med 90 % seminaret er å vurdere et nesten ferdig manuskript og å forberede kandidaten for den kommende disputasen. Seminaret gir kandidaten mulighet til å delta i en diskusjon om egen vitenskapelig kunnskapsproduksjon.

Praktiske retningslinjer

Det er utarbeidet veiledende praktiske retningslinjer for vurdering av kvalitet og framdrift i doktorgradsprosjekt. Disse retningslinjene prøves ut og revideres fortløpende.

Praktiske retningslinjer for 50% seminar

50 % seminaret gjennomføres fortrinnsvis i semester 4 av avhandlingsarbeidet (jf. et treårig fulltidsstudium). Seminaret skal være offentlig og bekjentgjøres av forskerutdanningen ved fakultetet.

Kandidatens oppgaver:

- Tekster som grunnlag for seminaret skal være tilgjengelig for kommentator og seminarets leder senest tre uker før seminaret.
- Tekstene skal inneholde utkast til avhandlingens innledende del (intensjon), samt en påbegynt analyse (for eksempel utkast til analysekapittel/ artikkel)
- Kandidaten skal innlede seminaret med en kort sammenfatning av avhandlingsarbeidet.

Hovedveileders oppgaver:

- Hovedveileder tar initiativ til seminaret og skal i god tid melde dette til ledelsen/administrasjonen for phd-programmet.
- Hovedveileder har ansvar for å gjøre avtaler med en egnet kommentator
- Hovedveileder leder seminaret
- Hovedveileder har ansvar for at kommentatorens innspill følges opp i veiledningen
- Hovedveileder skal skriftlig melde til ledelsen/administrasjonen av phd-programmet at seminaret er gjennomført og oversende rapport.

Retningslinjer for kommentator:

- Formålet med 50 % seminaret er at kandidaten skal få konstruktive tilbakemeldinger som kan støtte det videre arbeidet. Kommentator velger (i samråd med veiledere) hvilke aspekter ved teksten som skal tas opp til vurdering og diskusjon, med det formålet at granskningen skal gjøre det mulig for kandidaten å velge adekvate strategier for det videre arbeidet.
- Hoveddelen av seminaret (2 timer) bør brukes til denne vurderingen, men det bør samtidig gis anledning til en allmenn diskusjon i salen.
- Det avsettes tid til en oppsummerende samtale mellom kandidat, veiledere og kommentator.

Praktiske retningslinjer for 90 % seminar

90 % seminaret skal forberede kandidaten for disputasen og gjennomføres i begynnelsen av siste semesteret av ph.d.-utdanningen (i det nest siste semesteret for de som har 50 % tid til ph.d.-arbeidet).

Kandidatens oppgaver:

- Tekster som grunnlag for seminaret skal være godkjent av veilederne
- Et fullstendig avhandlingsmanuskript for 90 % seminaret skal være tilgjengelig for kommentator og leder av seminaret senest tre uke før seminaret.
- Kandidaten avgjør om deltakerne på seminaret skal få tilgang til et sammendrag av den framlagte teksten.
- Kandidaten innleder seminaret med en kort sammenfatning av avhandlingsarbeidet.

Hovedveileders oppgaver:

- Hovedveileder har ansvar for å informere ledelsen/administrasjonen for phd-utdanningen om 90 % seminar.
- Hovedveileder har ansvar for å gjøre avtaler med en kvalifisert kommentator.
- Hovedveileder leder seminaret. Umiddelbart etter seminaret gjennomføres et møte mellom veiledere, kommentator, og kandidat for å gå gjennom de viktigste synspunktene.

Retningslinjer for kommentator:

- Kommentatorens oppgave er å kritisk vurdere og gi synspunkter på avhandlingsarbeidet, på en måte som gir kandidaten muligheter til å forbedre arbeidet i slutfasen og å forberede seg for en disputas. Kommentator skal ikke sammenfatte arbeidet, men skal vie mesteparten av tiden til vurdering og diskusjon av arbeidet. Kommentatoren velger selv hvilke aspekter ved teksten som skal tas opp til gransking og diskusjon.
- Hoveddelen av seminaret (2 timer) bør brukes til denne granskingen, men det bør også gis anledning til en allmenn diskusjon i salen.

Etter gjennomført 90 % seminar skriver leder for seminaret (normalt er det hovedveileder) en rapport med en samlet vurdering på maksimalt 2 sider som sendes til kandidaten, kommentator, medveileder og ledelsen/administrasjonen av phd-programmet.

Innholdet av rapporten

1) En kortfattet beskrivelse av avhandlingsarbeidet:

- Avhandlingens overgripende tematikk og formål
- Studiens design, gjennomføring og redegjørelse for eventuelt innsamlet materiale
- Analysemetoder og overordnede resultater
- Diskusjon

2) En samlet vurdering av arbeidet i forhold til:

- Styrke og teoretisk og praktisk relevans
- Svakheter og mangler: hva må ytterligere bearbeides for å ferdigstille manus

3) Oppsummering og konklusjon